ਸਿਬੀ ਥਾਮਸ

ਬਨਾਮ.

M/S ਸੋਮਨੀ ਸਿਰੇਮਿਕਸ ਲਿਮਿਟੇਡ

(2023 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 3139)

ਅਕਤੂਬਰ 10, 2023

[ਸੀ. ਟੀ. ਰਵੀਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਸੰਜੇ ਕੁਮਾਰ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ: ਅਯੋਗ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 138 ਆਰ/ਡਬਲਯੂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1881 ਦੇ s.141 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ.4. 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1881 - ਐੱਸ. 138 r/w. s.141 - ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ। 138 r/w. NI ਐਕਟ ਦਾ s.141 - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਹਰੇ ਆਧਾਰ ਬਣਾਏ; ਪਹਿਲਾ, ਇਹ ਕਿ ਉਸਨੇ 28.05.2013 ਨੂੰ ਭਾਈਵਾਲੀ ਫਰਮ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਚੈੱਕ 21.08.2015 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਇਹ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ s ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 1 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ। NI ਐਕਟ ਦਾ 141, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ: ਫੜਿਆ ਗਿਆ: ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਹ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ. 4 ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਕੀ ਹੈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ 6 ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ - ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਵੀ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਰੀਡਿੰਗ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 4 ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਖਾਸ ਭੂਮਿਕਾ - ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਤੋਂ ਉਚਿਤ ਵਿਕਰੀ ਚਲਾਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਾਮਾਨ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੈਰਾ 6 ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਬਕਾਇਆ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਖਾਤੇ ਤੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ - ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਐੱਸ. NI ਐਕਟ ਦਾ 141(1) - ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚਲੇ ਸਬੂਤ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਹਨ। NI ਐਕਟ ਦੇ 141(1), ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਦੇਣਦਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਹ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 12, 13, 17] ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1881 – s.141 ਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ – ਵਿਕਾਰਿਅਸ ਦੇਣਦਾਰੀ: ਰੱਖੀ ਗਈ: ਇੱਕ ਵਿਕਾਰਾਤਮਕ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤਾਂ ਹੀ

ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਦੋਂ NI ਐਕਟ ਦੇ s.141(1) ਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ, ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ – ਇਹ ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗਾ ਜਾਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗਾ। - NI ਐਕਟ ਦੇ s.141(1) ਦਾ ਨਿਰਪੱਖ ਅਧਿਐਨ, ਇਹ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਕੱਲੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 16] ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1881 - ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵਿਵਹਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤਰਕ: ਹੋਲਡ: ਪੈਰਾ 47 (ਏ) ਵਿੱਚ ਐਸਪੀ ਮਨੀ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤਰਕੀਬ ਦੇਣ ਤਾਂ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਦਤਮੀਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। [ਪੈਰਾ 11] S.P. ਮਨੀ ਅਤੇ ਮੋਹਨ ਡੇਅਰੀ ਬਨਾਮ ਡਾ. ਸਨੇਹਲਤਾ ਏਲੈਂਗੋਵਨ 2022 SCC ਔਨਲਾਈਨ SC 1238; ਗੁਨਮਾਲਾ ਸੇਲਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਅਨੁ ਮਹਿਤਾ (2015) 1 SCC 103 : [2014] 10 SCR 1117; ਅਸ਼ੋਕ ਸ਼ੇਵਕਰਮਾਣੀ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. 2023 INSC 692 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਅਨੀਤਾ ਮਲਹੋਤਰਾ ਬਨਾਮ ਅਪੈਰਲ ਐਕਸਪੋਰਟ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ ਕੌਂਸਲ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. (2012) 1 SCC 520 : 2011 [13] SCR 76 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2019 ਦੇ ਸੀਆਰਐਮ-ਐਮ ਨੰਬਰ 52299 ਵਿੱਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 06.12.2019 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 06.12.2019 ਦੇ 2023 ਦੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3139 ਤੋਂ। ਵਿਲਜ਼ ਪਾਲ ਮੈਥਿਊਜ਼, ਡੀ.ਡੀ. ਧਨੇਸ਼ ਐੱਮ. ਨਾਇਰ, ਮਨੂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਪਾਧਿਆਏ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਵੇਤਾ ਗਰਗ, ਐਡਵ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ। ਵਿਪਨ ਕੁਮਾਰ ਜੇਈ, ਐਡ. ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ.

ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਸੀ.ਟੀ. ਰਵੀਕੁਮਾਰ, ਜੇ.

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1881 ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 4 ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਅਪੀਲ (ਛੋਟੇ ਲਈ 'ਐਨਆਈ ਐਕਟ') ਮਿਤੀ 06.12.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। CRM-M No.52299 of 2019 ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 (ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ 'Cr.PC' ਲਈ) ਦੇ

ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

3. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ।

4. ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਹਰੇ ਆਧਾਰ ਬਣਾਏ; ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕਿ ਉਸਨੇ 28.05.2013 ਨੂੰ ਭਾਈਵਾਲੀ ਫਰਮ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਚੈੱਕ 21.08.2015 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਇਹ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਧਾਰਾ 141 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ 1 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ। ਐਨਆਈ ਐਕਟ ਦੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ, ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਚੈਕ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਈਵਾਲੀ ਫਰਮ ਤੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰੋ. ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

5. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਭਾਈਵਾਲੀ ਫਰਮ ਤੋਂ 28.5.2013 ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦਾ ਤੱਥ 21.8.2015 ਨੂੰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ, ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਜੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ, NI ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 (1) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਜਾਂ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਭਾਈਵਾਲੀ ਫਰਮ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ/ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਪੈਰੇ 3 ਤੋਂ 6 ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਨੀਤਾ ਮਲਹੋਤਰਾ ਬਨਾਮ ਅਪੈਰਲ ਐਕਸਪੋਰਟ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ ਕਾਉਂਸਿਲ ਅਤੇ ਐਨਆਰ.1 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਸ਼ੇਵਕਰਮਾਨੀ ਐਂਡ ਓਆਰਐਸ ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 879 ਆਫ 2023 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ-ਜੱਜੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ Anr.2 ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਕੇਸ ਮਿਤੀ 03.08.2023 ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ।

6. ਉਲਟਾ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਇਹ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਪੈਰੇ 3 ਅਤੇ 4 ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ NI ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹਨ। ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਐਸ.ਪੀ. ਮਨੀ ਅਤੇ ਮੋਹਨ ਡੇਅਰੀ ਬਨਾਮ ਡਾ. ਸਨੇਹਲਤਾ ਏਲਾਂਗੋਵਨ 3 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

7. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਪੈਰਾ 3 ਅਤੇ 4 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ SLP ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ: “3. ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਮੈਸਰਜ਼ ਟਾਈਲ ਸਟੋਰ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਸ਼ੈਲੀ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ-ਫਰਮ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਦਫਤਰ 5-654/ਬੀ, ਜੋਤਿਸ ਕੰਪਲੈਕਸ, ਬਾਈ-ਪਾਸ ਰੋਡ, ਇਰਾਨਹੀਪਾਲਮ, ਕਾਲੀਕਟ-673006 (ਕੇਰਲਾ), ਵਿਖੇ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ 6 ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਹਨ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ 6 ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1. 4 ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਇਹ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਆਪਣੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਭਾਵ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ 6 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਤੋਂ ਸਿਰੇਮਿਕ ਟਾਈਲਾਂ, ਸੈਨੇਟਰੀ ਵੇਅਰ ਅਤੇ ਬਾਥ ਫਿਟਿੰਗ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਖਰੀਦੇ ਗਏ ਸਮਾਨ ਦੀ ਰਕਮ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੇਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਹ ਇਸਦੀ ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੱਕ ਬਕਾਇਆ ਵਿਕਰੀ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ 24% ਸਲਾਨਾ ਵਿਆਜ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਣਗੇ।"

(ਅੰਡਰਲਾਈਨ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ)

8. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚਲੇ ਬਿਆਨ N.I ਦੀ ਧਾਰਾ 141 (1) ਅਧੀਨ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਐਕਟ. ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪੈਰਾ 3 ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਇੱਕ ਭਾਈਵਾਲੀ ਫਰਮ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ 6 ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਭਾਗੀਦਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਪੈਰਾ 4 ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ 6, ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਿਰੇਮਿਕ ਟਾਈਲਾਂ, ਸੈਨੇਟਰੀ-ਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਬਾਥ ਫਿਟਿੰਗਸ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ। ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ। ਨਿਰਸੰਦੇਹ,

ਉਪਰੋਕਤ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਇਲਜ਼ਾਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਐੱਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਮਿਲੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਈਵਾਲੀ ਫਰਮ ਤੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। N.I. ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਹੀ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹੈ। ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੋ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:- “(1) ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਉਸ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੰਪਨੀ, ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ: ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੁਝ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਉਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਨਦੇਹੀ ਵਰਤੀ ਸੀ: 22 [ਅੱਗੇ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਵਿੱਤੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਇਸ ਅਧਿਆਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।]"

9. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 141 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। S.P. ਮਨੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤਰਕ ਦੇਵੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵਿਹਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 47 (ਬੀ) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਇਹ ਵੀ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਫਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਕੌਣ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪਾਠਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ: “47..... a.) ..... b.) ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਫਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਕੌਣ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ। ਹੋਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਮਾਮਲੇ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਫਰਮ ਅਤੇ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਹਨ, ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਿਆਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣਗੇ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ,

ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀ ਕੰਪਨੀ/ਫਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਹਨ।

10. ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਗਲਤ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਉਪ-ਸਿਰਲੇਖ 'ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਵਾਈਆਂ' ਦੇ ਤਹਿਤ, ਪੈਰਾ 41 ਅਤੇ ਉਪ-ਪੈਰਾ (ਏ) ਅਤੇ (ਡੀ) ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਪੈਰਾ 42 ਵਿਚ ਵੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਐਸ.ਪੀ. ਮਨੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:- "

41. ਗੁਨਮਾਲਾ ਸੇਲਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ NI ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸਮੀਖਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ:- "

(a) ਇੱਕ ਵਾਰ NI ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦੇ ਨਾਲ ਸੈਕਸ਼ਨ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੂਲ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਵਚਨਬੱਧ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਜਿਹੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ;

(ਬੀ) ……

(c)…

(d) ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੰਜਮ ਨਾਲ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਫਾਰਮੂਲੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹਰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਈ ਛੋਟਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਂ ਰੋਵਿੰਗ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਪਰ ਕੁਝ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜੇ ਸਬੂਤਾਂ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਲਈ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

42. ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਗੁਨਮਾਲਾ ਸੇਲਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਅਜੇ ਵੀ ਫੀਲਡ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ।

11. ਗੁਨਮਾਲਾ ਸੇਲਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਅਨੁ ਮਹਿਤਾ 4 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪਾਠਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਐਸ.ਪੀ. ਮਨੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਈ. ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ। ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਐੱਨ.ਆਈ. ਦੀ ਧਾਰਾ

141 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁਢਲੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਐਕਟ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਦੋਸ਼ੀ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਜੁਰਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ। ਐਸ ਪੀ ਮਨੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਪੈਰਾ 43 ਵਿੱਚ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: "

43. ਮੌਜੂਦ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤਰਕ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।" ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਰਾ 47 (ਏ) ਵਿੱਚ ਐਸ.ਪੀ. ਮਨੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤਰਕ ਦੇਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵਿਹਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

12. ਗੁਨਮਾਲਾ ਸੇਲਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਐਸ.ਪੀ. ਮਨੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪੂਰਵ-ਨਿਰਧਾਰਤ ਪਾਠਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਹ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇੰਨਾ ਹੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ 6 ਦੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਵੀ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਰੀਡਿੰਗ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਕਿਸੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਪੈਰਾ 3 'ਤੇ 10.09.2015 ਦੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਨੋਟਿਸ (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ-P6) ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:- “3. ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੇਣਦਾਰੀ/ਬਕਾਇਆ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ, ਤੁਸੀਂ 21.08.2015 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਚੈੱਕ ਨੰਬਰ 005074 ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ 6 ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਜਿਸਦੀ ਰਕਮ ਰੁਪਏ ਹੈ। 27,46,737/- ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ, ਅਰਨਿਪਾਲਮ (ਕੋਝੀਕੋਡ) ਬ੍ਰਾਂਚ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਖਾਤੇ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਗਾਹਕ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ Annexure- P7 ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ:- “ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹਾਂਗਾ ਕਿ, ਮੈਂ ਮੈਸਰਜ਼ ਟਾਇਲ ਸਟੋਰ ਤੋਂ 28-5-2013 ਨੂੰ ਭਾਈਵਾਲ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਇਆ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਮੈਂ M/s ਦਾ ਭਾਈਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਟਾਇਲ ਸਟੋਰ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ. (ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਡੀਡ ਦੀ ਕਾਪੀ ਨੱਥੀ ਹੈ)। ਮੇਰੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ, ਮੈਸਰਜ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਬਕਾਇਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਸਰਜ਼ ਤੋਂ ਸੋਮਨੀ ਸਿਰਾਮਿਕਸ ਲਿ. ਟਾਈਲ ਸਟੋਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਖੇਪਾਂ ਲਈ ਪੂਰੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। (31-05-2013 ਤੱਕ ਦੇ ਖਾਤੇ ਦੇ ਸਟੇਟਮੈਂਟਾਂ ਦੀ ਕਾਪੀ ਨੱਥੀ ਹੈ)

13. ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਪੈਰੇ 5 ਅਤੇ 6 ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਪੈਰਾ 5 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ

ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 2 ਰਾਹੀਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਤੋਂ ਉਚਿਤ ਵਿਕਰੀ ਚਲਾਨ ਰਾਹੀਂ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਾਮਾਨ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੈਰਾ 6 ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਕਾਇਆ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਨੇ 21.8.2015 ਨੂੰ 27,46,737/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ, ਅਰਨਹੀਪਲਮ (ਕੋਜ਼ੀਕੋਡ) ਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਚੈੱਕ ਨੰਬਰ 005074। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ.4.

14. ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ। ਪੈਰਾ 22 ਵਿੱਚ ਅਨੀਤਾ ਮਲਹੋਤਰਾ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:- “22. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੈਲਿੰਗ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਗੰਜਾ ਬਿਆਨ ਕਿ ਉਹ ਜਾਂ ਉਹ ਸੀ। ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। (ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਮਾਲ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੇਂਟਲ)। ਮੌਜੂਦ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਪੈਰਾ 4 ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਗੰਜੇ ਅਤੇ ਸਰਾਪ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਤਰਕ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀ ਅਖਿਲ ਸਿੱਬਲ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਧਾਨਿਕ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਪੁਨਰ-ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਜਾਂ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।''

15. ਅਸ਼ੋਕ ਸ਼ੇਵਕਰਮਾਣੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਪੈਰਾ 19 ਵੀ ਕੇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ, ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ: “19. ਸੈਕਸ਼ਨ 141 ਆਮ ਨਿਯਮ ਦਾ ਅਪਵਾਦ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਦੰਡ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਕਾਰ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 141 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 1 ਦੇ ਤੱਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਵਿਕਾਰਯੋਗ ਦੇਣਦਾਰੀ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਐਨਆਈ ਐਕਟ ਦੀ 138. ਸੈਕਸ਼ਨ 141 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ 1 ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ,

ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾ 1 ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਵੀ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ। ਐਨਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ 1 ਦੀ ਲੋੜ ਕੁਝ ਵੱਖਰੀ ਅਤੇ ਉੱਚੀ ਹੈ। ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 141 NI ਐਕਟ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 1 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫਸਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ. ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਜਾਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਮੈਨੇਜਰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ NI ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ 1 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੂਜਾ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਐਨਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ 1 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ। ਇਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਕਿ ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਹਨ, ਨਾ ਤਾਂ ਇੱਥੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਥੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਕੋਈ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਨਹੀਂ ਕੱਢ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ। ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ. ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਐਨਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ 1 ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

16. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸ਼ੋਕ ਸ਼ੇਵਕਰਮਾਣੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਹਾਰਕ ਦੇਣਦਾਰੀ ਉਦੋਂ ਹੀ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ NI ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141(1) ਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ, ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ। ਇਹ ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗਾ ਜਾਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗਾ। . ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141(1) ਦਾ ਨਿਰਪੱਖ ਅਧਿਐਨ, ਇਹ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਉਹੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਕੱਲੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ

ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ, ਅਸ਼ੋਕ ਸ਼ੇਵਕਰਮਾਣੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 20 ਵੀ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ। NI ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141(1) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੈਰਾ 20 ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: “20 ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਰੀਡਿੰਗ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਬਦ "ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ" ਅਤੇ "ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਆਚਰਣ ਨੂੰ "ਵਿਅੰਗਮਈ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿੱਚ "ਅਤੇ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸੰਯੁਕਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 17. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚਲੇ ਬਿਆਨ ਐਨਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚਲੇ ਸਬੂਤ NI ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾਕਾਫੀ ਹਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਵਿਅੰਗਾਤਮਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਹ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ Ld ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਵਿਸ਼ਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ. CJ (JD) JMIC, ਬਹਾਦੁਰਗੜ੍ਹ, ਮੈਸ. ਸੋਮਨੀ ਸਿਰੇਮਿਕਸ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਟਾਈਲ ਸਟੋਰ ਆਦਿ. COMA321-2015 (CNRNO: HRJRA1004637-2015) ਦੁਆਰਾ, ਸਿਰਫ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 4 ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੁੱਖ ਨੋਟ: ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਅਪੀਲ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra

Advocate